

KONSERTPROGRAM UKE 18/2021

Historien om en soldat

ONSDAG 5. MAI KL. 19.30 I UNIVERSITETSAULAEN

HISTORIEN OM EN SOLDAT

ONSDAG 5. MAI KL. 19.30 I UNIVERSITETSAULAEN

Halldis Rønning dirigent

Einar Bjørge regi og norsk gjendiktning

Ivar Skjørestad lysdesign

Reny Marie Gaassand Folgerø soldaten

Kari Simonsen djevelen

Kristoffer Sagmo Aalberg fortelleren

Magnus Emaka Einang dans

Musikere fra Bergen Filharmoniske

Orkester:

Mari Birgitte Bølgen Halvorsen fiolin

Greg Koeller kontrabass

Håkon Nilsen klarinett

Jeff Marquardt fagott

Martin Winter trompet

Vidar Nordli trombone

Peter Kates slagverk

Program og medvirkende på konserten kan endres på kort varsel på grunn av koronasituasjonen.

Fotografering og lydopptak er ikke tillatt under konserter med Bergen Filharmoniske Orkester. Egen avtale for media. Tallene i parentes bak det enkelte verk angir dets omtrentlige varighet i minutter

IGOR STRAVINSKY (1882-1971)

Historien om en soldat

Del I

Introduksjon

Soldatens marsj

Melodier ved en bekk

Pastorale

Del II

Kongelig marsj

Den lille konsert

Tre danser

Tango

Vals

Ragtime

Djevelens dans

Den lille salme

Djevelens sang

Den store salme

Djevelens triumfmarsj

Konserten arrangeres med generøs støtte fra Stiftelsen Kristian Gerhard Jebsen.

Haldis Rønning startet sine fiolinstudier ved Grieg-akademiet, fortsatte ved konservatoriet i Amsterdam, og deretter Norges Musikkhøgskole hvor hun fullførte sine masterstudier i dirigering med høyeste karakter. Allerede som 18-åring vant hun prisen "Årets Talent" for sine dirigentprestasjoner, tildelt av Vladimir Ashkenazy. Etter studiene har Rønning dirigert alle landets symfoniorkestre, samtidsembleter og profesjonelle korps, og ledet en rekke teater- og TVproduksjoner. Hun har også arbeidet med orkestre og ensembler i Sverige, Nederland og Vietnam, og fra 2011-13 var hun assistentdirigert for Bergen Filharmoniske hvor hun fikk samarbeide tett med noen av verdens fremste dirigenter, og hun ledet selv en rekke konserter. Rønning har stor interesse for samtidsmusikk, og har dirigert flere urforestillinger og nyskrevne verk på festivaler og konserter. Hun har mottatt arbeidsstipend for å framføre og lage nye prosjekter med samtidsmusikk.

Einar Bjørge er frilans sceneinstruktør og pedagog som har hatt regiansvar for mer enn 100 teater- og operaoppsetninger siden 1986. For Oslo Operafestival har han bl.a. satt opp La Traviata, Carmen, Hans og Grethe på kjøret og Czardasfyrstinnen. Han har nylig gjort en utendørs oppsetning av «Figaros Bryllup» for Operaverket Buskerud på Fossesholm Herregård. Teateforestillingen «Flagstad – Triumph and Tragedy» hvor han var både manus- og regiansvarlig fikk svært god mottakelse i New York i februar 2015. I 1997 vant han juryens spesialpris for forestillingen «Callas – La Divina» ved Den Internasjonale Teaterfestivalen i St. Petersburg. Fra 1996 til 2006 var han kunstnerisk leder av Oslo Prosjekt-Teater som også tilbød en 2-årig utdanning for unge skuespillere med scenisk erfaring. Han har også vært tilknyttet Den Norske Opera og Kunsthøgskolen i Oslo. Han har hovedfag i teatervitenskap med fordypning i opera som teater, samt praktisk-pedagogisk utdanning fra Universitetet i Oslo. Einar Bjørge samarbeider også med Liv Ullmann – blant annet på forestillingen «Streetcar named Desire» med Cate Blanchett i 2009, og forestillingen «Fortrolige Samtaler» produsert av Riksteatret og Nationaltheatret.

Ivar Skjørestad er prosjektleder for Bright Norway AS og lysmester i Grieghallen. Han har fungert som lysmester for Bergen Nasjonale Opera i en årrekke, og også for Festspillene i Bergen i Grieghallen. Ivar har også jobbet med Bergen Filharmoniske Orkester, deriblant i konsertserien Close up – at a distance våren 2020. Han har 20 års fartstid som tekniker og lysdesigner for artister, eventer, show, operaer og tv-produksjoner. Han har også turnert i inn- og utland med artister som Ugress, Bjørn Eidsvåg, Odd Nordstoga, Enslaved, Magnet, Immortal, Emperør og Fargespill.

Reny Gaassand Folgerø ble uteksaminert fra Statens Teaterhøgskole i 2001 og debuterte på Den Nationale Scene i «Heksene» samme år. På DNS, har hun hatt roller med stort spenn, blant annet. Nora i «Et dukkehjem» (2003), som også gjestet Ibsen-festivalen på Nationaltheatret og hovedrollene i «Blå jakt» (2011) og «Blackbird» (2012). Hun utmerket seg også blant annet i «Måken» (2013) og «Medeland» (2014). I 2015 spilte hun hovedrollen i «Anne Pedersdotter» og var også engasjert på Hordaland teater, hvor hun gjorde «Julerosene». Høsten 2016 var hun Lille My i «Mummitroll i kulissene», og vinteren 2017 spilte hun en av hovedrollene i «Stort og stygt».

Kari Simonsen debuterte i 1959 på Folketeatret, og var ansatt på Oslo Nye Teater fra 1960 til 1972, og ved Nationaltheatret fra 1973. Som pensjonist har hun fortsatt å arbeide som frilansskuespiller. Gjennom hele karrieren har hun tidvis gjort lykke som revyskuespiller og kabarettartist, både på scenen (Dario Fos Erkeengler jukser ikke) og i TV (Og takk for det). Hennes roller spenner fra folkelystspill og farser og et større antall komiske filmbiroller via store musikalroller som Sally Bowles i «Ebb» og Kanders musikal «Cabaret» og Desiree Armfeldt i Stephen Sondheims «A Little Night Music», til tragedieroller som Fanny Wilton i Henrik Ibsens «John Gabriel Borkman» og lady Macbeth i William Shakespeares «Macbeth». Som klassisk karakterkomiker har hun gjort seg gjeldende blant annet som Toinette i Molières «Den innbilt syke», Nille i Ludvig Holbergs «Erasmus Montanus» og tante Sofie i Thorbjørn Egners «Folk og røvere i Kardemomme by». Hun hadde en hovedrolle i filmen «Når nettene blir lange» (2001) og ble tildelt Amandaprisens ærespris samme år. I TV-serien «Hotel Cæsar» spilte hun rollen som Gjertrud Krogstad fra 2000 til 2015. Simonsen har spilt i en rekke filmer. I Ivo Caprinos animasjonsfilm «Flåklypa Grand Prix» ga hun stemme til Solan Gundersen.

Kristoffer Sagmo Aalberg er utdannet fra GITIS, Det Statlige Russiske Akademi for Scenekunst i Århus og Moskva i 2007. Han debuterte ved Nord-Trøndelag Teater i 2008 og kom til Den Nationale Scene i 2011. «Ordet» av Kaj Munk var hans første forestilling. Senere har Kristoffer bl.a spilt kokken i «Mor Courage», Albany i «Kong Lear», Aslaksen i «En folkefiende», Guten i «Vakkert», Sjur Gabriel i «Hellemysrfolket», Mannen i «Vinter», Ole i «Stort og stygt» og Robin Hood i «Robin Hoods Hjerte», en rolle han også spilte ved The Royal Alexandra Theatre i Canada, vinteren 2015. Kristoffer har vært programleder i Newton og var med å starte NRK Super i 2008. Han vant Heddaprisen sammen med Sogn og Fjordane Teater i 2010. Robin Hoods Hjerte ble også Heddanominert. Kristoffer mottok i 2014 Nord-Trøndelag Fylkeskommunes kunststipend for unge kunstnere.

Magnus Emaka Einang er en allsidig hip hop danser som har bachelor i Dance Theatre fra London Studio Centre. Han har gått på Flow Dance Academy, og er medlem av det kjente dansecrewet Kingwings Crew. Magnus liker å formidle streetdance og hip hop-kulturen til sine elever og gir alle muligheten for å oppleve gleden med dans. Han har medvirket i ren rekke forestillinger, bl.a Romeo og Julie, Kingwings vs Nasjonalballetten, Historien om en soldat, Thriller live West End musikal om Michael Jackson, m.m. Magnus er trent danser og pedagog i hip hop, locking og breakdance. Han er dansepedagog med stor faglig tyngde i hip hop streetdance-stiler.

Skjebnesvanger byttehandel med djevelen

Da Russland ble kastet ut i borgerkrig etter revolusjonen i 1917 forsvant alle muligheter for Igor Stravinsky til å vende tilbake til hjemlandet fra Sveits, hvor han hadde bodd fra 1910. Verdenskrigen hadde ført til at inntektene fra blant annet ballettsuksesser som «Ildfuglen», «Petrusjka» og «Vårofferet» uteble, og det årlige utbyttet fra familiens landeiendom i Ustilug på grensen mellom Ukraina og Polen ble også borte etter at den ble konfiskert. For første gang befant Stravinsky seg i økonomiske vanskeligheter, og han hadde en tuberkulosesyk ektefelle og fire barn å forsørge i et Europa lammet av krig. Han mistet sin yndlingsbror Gury, som døde av tyfus ved den rumenske fronten og omtrent på samme tid sin gamle, tyskfødte barnepike, som han var mer knyttet til enn til moren. Under disse problematiske forholdene skrev han et av sine mest originale verk, «L'Histoire du soldat» (Soldatens historie).

Det kan neppe herske tvil om at økonomiske forhold var den viktigste grunnen til at verket fikk sin helt spesielle form. Stravinskys idé var å skape et stykke musikkteater som krevt svært lite iscenesettelse, og derfor kunne brukes både på små turneer til landsbyer – gjerne utendørs – og ved oppsetninger på større scener. Stykket skulle «leses, danses og spilles» av tre skuespillere, en danser og syv musikere. Musikken var dessuten beregnet på å kunne framføres uavhengig av de sceniske innslagene. Men det viste seg snart at dette ikke var nok, og det ble tatt kontakt med den musikkinteresserte, sveitsiske teimportøren Werner Reinhart, som var en fremragende amatørklarinetist og en beundrer av Stravinskys musikk. Han støttet prosjektet økonomisk, og verket er tilegnet ham. I tillegg fikk han originalmanuskriptet i gave.

En annen viktig impuls var Stravinskys ferske bekjentskap med jazz – i form av noter brakt fra USA av den 34-årige sveitsiske dirigenten Ernest Ansermet. Jazzens synkoperte rytmer interesserte Stravinsky, og en sprudlende ragtime er sammen med en smektende tango og en spirituell vals å finne i partituret. Stravinsky karakteriserte senere komposisjonen som sitt definitive brudd med den russiske orkestertradisjonen, og verkets uttrykk er i stor grad hentet fra populærmusikktradisjonen i en rekke land. Stravinsky tok sikte på å oppnå størst mulig klanglig kontrast med færrest mulig musikere, og valgte å skrive for fiolin, kontrabass, klarinett, fagott, kornett/trompet, trombone og slagverk. Den franske originalteksten er av den sveitsiske forfatteren Charles-Ferdinand Ramuz (1878-1947), som Stravinsky hadde samarbeidet med tidligere. Stravinsky

komponerte uten nevneverdig kontakt med Ramuz – musikken og teksten ble til som to forskjellige prosjekter. Da det hele skulle sammenfattes, kunne Ramuz forkorte sin tekst radikalt uten at det gikk ut over Stravinskys musikk.

Handlingen baserer seg på en russisk folkelegende fra det store tilfanget den russiske forfatteren Alexander Afanasjev hadde samlet rundt seksti år tidligere. En soldat på vei hjem utsettes for fristelser fra djevelen, som tilbyr en magisk bok i bytte med soldatens medtatte fiolin. Djevelen inviterer til et tre dagers opphold i hans rike, hvor ubegrenset rikdom står til soldatens disposisjon. Men han oppdager til slutt at de tre dagene i virkeligheten er tre år, og at ingen kjenner ham igjen i hans egen landsby. Dette er starten på en serie møter med djevelen i ulike forkledninger. Soldaten møter og gifter seg med en prinsesse og oppnår en viss ytre suksess. Men han forblir misfornøyd, og mister både prinsessen og sin sjel. Mot slutten understreker fortelleren beretningens allmenngyldige og tidløse moral. På bakgrunn av alle hendelsene underveis er det kanskje ikke så vanskelig å gjette hvilken av skikkelsene som triumferer.

«L'Histoire du soldat» fikk sin premiere i Lausanne i september 1918 under ledelse av Ansermet. Året etter arrangerte Stravinsky en suite i fem satser for fiolin, klarinett og klaver (en gest til Reinhart, som også sponset en serie konserter med komponistens kammermusikk). I 1920 satte Stravinsky sammen en konsertsuite i åtte satser med original besetning. Verket er også oppført som ballett.

HANS H. ROWE